PARADISUS VOLUPTATIS EUERSUS, SIUE DE CHRISTI DOMINI CRUCIATIBUS...

Giovanni Battista Andreani, Valenti Gonzaga

Digitized by Google

EMINENTISSIMO, AC REV.MO

PRINCIPI

MARCO ANTONIO

S. R. E. CARD.

FRANCIOTTO

EPISCOPO LVCENSI,

ET COMITI IMPERIALI.

IO. BAPT. ANDRIANVS FEL.

O*RATIONEM affero*, Princeps Eminentiſsime, *quæ prima quidem facie Paradiſum præfert; ſed mirum quantum horroris cælat, ac ſpinarum in ſinu! Euerſum nempe nulla non ex parte Paradiſum præfert. Etenim &*

quas

*quas prodiga manu ſeminauit inſoleſcentium atro-
citas Hebræorum, & quas omni prorſus horrida
nomine ſerere potuit aſperitas noſtra ſpinas, gerit.
Illam propterea ſiſto Tibi,* Cardinalis Ampliſsime,
*qui noſtrũ qualemcumque præportamus horrorem,
amabili poteris amænitate veſtire, ſi ſolum aſpicias.
Siquidem non modò quidquid auguſto pede calcatis
Roſa fit, ſed etiam quidquid oculo dominatore con-
ſpicitis, aut Purpura contegitis regnatrice Roſam
fieri iubetis, qui Roſarum inſtar explicatis adeò no-
bile Cardinales. Roſea quippe, an regia? poteſtate
floretis quotquot Principes in purpura Vaticana
regnatis. Huc ergo patrocinantem explica Purpu-
ram Tuam, Princeps Eminentiſsime; fiet enim haud
dubiè, vt* Euerſus hic Paradiſus Voluptatis, *omni
penitus inhorreſcentium rigore ſpinarum vel abſcon-
dito, vel ſublato faciliùs adeatur. Vale.*

ORA-

ORATIO.

DIES hic atrato flebiliter Sole tenebroſiſſimus B. P. ſua cunctis in nocte relegendum aperit euerſum pridem fatali pluuiarum vltricium inundatione Paradiſum voluptatis. Glebam enim illā terræ beatioris, quam è primitiuo terrarum omnium flore delibatam deliciarum, voluptatumque nouale feraciſſimum conſtituerat Deus, eluuionis olim fluctibus latè debacchantibus obrutam, euerſamque gemit adhuc hominum genus. Quid enim? Voluptatibus, delicijsque conſepultis ſola nobis ad lenimentum triſtitiæ supereſſe poterant acerba ſolatia lachrymarum. Hæc autem amplificata calamitatis exaggeratione repetere

Gen.2.

Gen.6.

Bened. Perer in Geneſ. lib.3. q.5.

cogimur quotquot ingruentium exundatione plaga-
rum,tormentorumque tempeſtate ſæuiſſima demerſum
ingemimus Chriſtum, qui verè voluptatum omnium
Paradiſus, verèque delicium erat generis humani. To-
Suet.in Tito cap. 1. tam ergo ſeriem rei paucis hoc loco retexere quis ve-
tat? vbi vel in aſperrima ridet hyeme lachrymarum
roſeus hic humanæ gloriæ Paradiſus.

Gen.6. Et ſanè quis hortum te voluptatis non agnouit,ò ſa-
lutis humanæ ſator amœniſsime, cum in ampla cœna-
Mar.14. tione Syonis ex te, qui vita omniũ eras velut è vitæ li-
Ioan.14. gno decerptum veræ pomum vitæ,corpus tuũ,mortali-
Gen.2. bus dabas? nec vt ille,qui mendax ab initio fuit emen-
titã tu promiſiſti diuinitatem comedenti de ligno ſciẽ-
Gen 3. tiæ;verè enim efficimur Dij quicũque veſcimur te,qui
1.Reg.2. ſcientiarum dominus es, & amoris opificio tui condita
diuinitate ſaginamur. O diuiniſſimum vitæ pomum! ò
pomum enimuero Paradiſi,quod non tam ſapit,quam
ipſum,qui Chriſtus eſt in hominum pectora Paradiſum
Rup. Abb. inſerit! Feliciſſimam terræ mammam nuncupatione te-
lib.4.in Cãt. nerrima nouimus appellatam viuam illã,perennemque
cap.4. ſcaturiginem deliciarum; qua ſalſæ maris aquæ tra-
ductæ in lacteam ita dulcedinem demigrarunt,vt ter-
ræ vagientis adhuc infantiam opportuna ſuperfuſi la-
Clem.Alex, ctis irrigatione refecerint. Aeterni verò Patris ma-
1.pæd.c.6. millam immortale Verbum veriore dictum nomine
nõ ignoramus: vtpote quod in lacteum planè poculum
extillauerit hominum reficiendo generi diuinitatem
ſuam. Et hæc tam prolixa ſtudia refectionis noſtræ
quęſito vos,ò Iudæi,compenſabitis excidio refectoris?
Matth.26. E cœnatione igitur in hortum Gethſemani Dominus
venit, vt quem terræ tractum (ſi verum eſt, quod le-
gimus (longa ridentium hortorum amœnitate nobi-
lem, ceu Paradiſum voluptatis habebant Hebræi, ſua

illum

ni. Cruentis tota diſtinguitur guttis particula bea-
tiſſima terrarum. Num ſuis ita vernat in roſis? At
obuerſantium riget hyems nimis aſpera tormento-
rum. Verius ab excitatis mœſtitiæ, pauoriſque nu- *Luc.22.*
bibus imbres illi purpurei cadunt, futuræque mox
eluuionis magnæ roraria veluti rudimenta proſiliunt.
Neque callidus huic etiam perdendo Paradiſo defuit *Gen.3.*
ſerpens. Quis enim ſerpente quouis, & ſurda con-
tumaciùs aſpide nocentiorem fuiſſe Iudam neget, qui
amica ſapienter incantantis Venefici-voce reiecta, ip- *Pſal.57.*
ſum etiam non in ſilentio momordit, ſed in oſculo *Eccleſ.10.*
cantatorem? Agrum inuenerat homo nequiſſimus, *Matt.13.* *Coloſſ.2.*
in quo theſauri omnes erant abſconditi diuinitatis: *Matt.13.*
& dum vendere debuerat omnia, quæ habebat, vt
agrum illum emeret, eundem mercator peſſimus ven-
dere maluit, vt diuenditi pretio Paradiſi agrum poſ-
ſideret de mercede iniquitatis. Agrum inquam ſan- *Act.1.*
guinis habuit in ſepulturam peregrinorum vir ille *Matt.27.*
ſanguinum, ac verè doloſus, qui oſculi ſigno, teſſera *Pſal.54.*
ſcilicet hoſpitali ſanguinem iuſtum tradidit in æter- *Matt.27.*
num exilium à Domino peregrinaturus. Qui enim *2.Cor.5.*
integer vitæ nuſquam fuerat, ex arbore ſuſpenſus, *Hor.1.carm. od.3.*
mediuſque diſruptus, abijt in locum ſuum redinte- *Act.1.*
grandus nuſquam. Hunc verò ſerpentem inter oſcu-
la blandientia proditorem ne, an perditorem? ſolæ
poterant ſequi viperæ ducem. Siquidem appellatio-
ne veriſſima mortalium maximus Ioannes Baptiſta
viperarum genimina nuncupauit Hebræos. Vix ergo *Luc.3.*
virulentis bracchiorum ſpiris obuium ſibi Redempto-
rem ſtrinxit perfidioſus Draco, cum in laqueos ex-

plica-

Ioan.18. plicarunt ſeſe tenaciſſimos viperæ ſequaces, & ligauerunt eum. Ah quid Paradiſum occupatis, quæ veſtris debitam moribus inferorum Lybiam viperæ tenetis? *Apoc.12.* Traxit olim cauda ſua tertiam ſtellarum partem è Paradiſo princeps ille viperarum, ac parens Draco; ipſum verò trahere Paradiſum non potuit, quã quam fortaſſe deſiderauit. Ita ne ſceleratæ licuit ſoboli deſideria facere Patris ſui? *Ioan.8.* Tu verò ſic vt Adamus in Paradiſi cuſtodia Simon dormis, *Eccl.reſpon.* quem ſuis in vineis ponendum cuſtodem Dominus deſtinauit? *Cant.1.* Neque tu Iudam vides, quomodo non dormit; feſtinat autem bonorum illud nobile ſeminarium tradere Iudæis? Itane ſomnus vbique voluptatis hortum perdit, dum vbique vigilantiſſimus Draco prodit? *Luc.22.* O qui ſolator Angele de cæli ſedibus aduolaſti, cur flammeum illũ gladium, atque verſatilem non diſtringis, *Gen.3.* quo Paradiſum à Serpentis iniuria cuſtodire cælites aſſueuere? Reſcinde quæ libertatis aſſertorem ſtringunt vincula; nexusque religantium viperarum. Angelorum nempè eſt hortum ſeruare voluptatis. At gladio ſe defendi vetat Angelico, qui nec exempto Petri gladio, *Ioan.18.* nec duodecim legionibus Angelorum cuſtodiri permittit ſe. *Matt.26.* Et interim qui venerunt de nocte latrones impactis calcibus terram illam ſanctiſsimam premunt: perinde quaſi violentorum pedum poſitione ſacrilega Paradiſi poſſeſſionem inire valeant ij, quibus, vt è Patre Diabolo procreatis, *Ioan.8.* ipſa iam in hæreditatem, ac latifundium tartara profundiora ceſſerunt. Quo verò Paradiſum violenter occupatum abſtrahitis acerbiſsimi prædones? *Ioan.18.* In Annæ Pontificis domum? At Paradiſum domus illa non capit, quæ facta iampridem domicilium ſcelerum, ac tartarorum infame diuerſorium fuit. Nec aliunde quam

ab-

tum odoratiſſimas barbarè deuaſtare non horruit. An
ad Caipham adducetis? Scilicet vt rore hic impuriſſi- *Ioan. 18.*
mo non irrigetur, ſed obruatur. Cernite, quales in *Matt. 26*
hortum voluptatis amœniſſimum rores cadunt: quos
videlicet è cœnoſo oris inſolentiſſimi cęlo dare ſputo-
rum nimbos queunt ſanniones importuniſſimi, quorum
in interitu ſubſannabit olim iniuriarum vindex ęquiſſi- *Prou. 1.*
mus Deus. Qui de cęli vena puriſſima rores pluunt, & *Virg. Geor 4.*
in mellis cęleſtia dona concreſcunt, ſyderum ſaliuam
ſpecioſo vocabulo nuncupatos accepimus. ſyderũ nem- *Plin. lib. 11. c. 12.*
pe eſt ad mellis conficienda munera ſaliuare. At quam
amarulentos circumſonantium ſaliuarum globos eui-
brant qui tantum à ſyderibus diſcrepant obſcuriſſimi
nebulones! Neque verò temeritati ſatis, ac furori da-
tum fuit. Verberatur non grandine, ſed furioſa vul- *Hor. 3. car. od. 2.*
nerum tempeſtate vinea Domini Sabaoth, ac deuaſta- *Iſai. 5.*
tur. Suſpicite lacertoſos illos fuſtuarios, qui profun- *Ioan. 19.*
diùs adacto flagellorum vomere cæleſtem illam ter-
ram proſcindunt, nullo cæteroqui ligone violandam,
aratro feriendam nullo, vtpote quæ vel inarata fru- *Ouid. met. 1.*
ges ferebat, & bona per ſe dabat omnia. Abſiſtite
iam tandem auidiſſimi ſanguinis cultores. Quid ſu- *Pſal. 128*
pra virgineum dorſum diutiùs aratis nulla non ex par-
te damnabiles aratores? Arari non debet aratro mor-
tis terra illa, quæ fertilitate planè voluntaria vitam
tulit. Et adhuc pergitis coloni crudelitatis incultiſſi-
mi? Producitis adhuc ſulcum veſtrum, in quo mor- *Ibid.*
tem feratis, certiſſimam demeſſuri ſegetem perditio- *Hymn. SS. Petri, & Pauli.*
nis? Neque enim Paradiſum laureati poſſidere, nec
eſſe quondam in delicijs Paradiſi poterunt, qui nefa- *Ezech. 28.*

rio

rio conatu ſtudent Paradiſum perdere deliciarum omnium perditiſſimi vaſtatores. An inconſulto linguæ lapſu verbum hoc excidiſſe quiſpiam credit? At ò quam verè delicias noſtras perditis, Paradiſumque deuaſtatis, dum eundem ſpinarum facta ſemente conſeritis, & coronatis, aratores nempe, colonique criminum planè laureati, planeque triumphales. Qui cultrice quondam vernauit innocentia Paradiſus voluptatis omni procul ab horrore ſpinarum eduxit roſas. Nec illæ aculeatam ad inferenda vulnera cohortem inſtruxerunt, donec in Adami fuit opere maledicta terra. Quis verò ad hoc vſque temporis punctum ſine ſpinis floridam, amęnamque Nazarenam illam terram non vidit? in ſpinas autem degenerare compulit Synagoga. Ita vinea quondam electa, quæ vt vuas faceret expectabatur, Satoris optimi fruſtrata votum, quas ingrata ſeminaret, ſpinas fecit, atque adeò quæ pro nobis facta maledictum terra dicitur, coacta fuit ſpinas, ac tribulos germinare. Sed vno ſpinarum frutice ſylueſcente, non ea penitus euerſio confecta fuit, quam bonorum omnium euerſores enixè contendunt. Crux igitur, hoc eſt lignum mortis educitur, vt in ſinu vitæ conſeratur. Et verò nihil poterat aptius regionem vitæ deſtruere, niſi lignum ferale mortis. Quod vt effoſſæ terræ tenacius adhæreſcat, clauos adhibent barbari conſitores, iiſdemque ſuffigunt vitam. Ruptis inde fontibus abyſſi magnæ, apertisque cataractis, aquæ dolorum, & ſanguinis inundant ad excidium irreparabile Paradiſi. Emicantibus vulnerum omninò quatuor venis in quatuor capita diuiditur fluuius ille, qui non tam è loco, quam è latere voluptatis egreditur ad euibratæ militis lanceæ foſſionem excitatus. Dicerem eo velut ex

Ioan. 19. *Plin. lib. 18. cap. 3.* *S. Baſil homil. 5. in hexam.* *Gen. 3.* *Iſai. 5.* *Gal. 3.* *Gen. 3.* *Ioan. 19.* *Gen. 7.* *Gen. 11.* *Ioan. 19.*

vbe.

enutriatur. Sed qui lac eſt Eccleſiæ ſanguis, euerſor idem Paradiſi eſt. Licentius enim exundantis altitudine maris occupatus, ac tempeſtate demerſus apparet nuſquam. Eo proinde ſublato, cum pulchrum oculis, aſpectuque delectabile ſuperſit nihil, ſolis orbatus oculo videri vult orbis terrarum. Adſunt è monumentis mortui vitæ reſtituti, vt quam fecerunt inundantes aquæ videant vaſtitatem. Inſolitis terra tremoribus excutitur, ſaxa diſſiliunt, diffractis vndique rupibus comploratur. Scilicet omnia viſa ſunt in excidium ruere voluiſſe obruto Paradiſo. Qui tamen obrutus cæteris, vni tibi è tanta plagarum, & ſanguinis eluuione ſupernatauit ò bone Latro, qui vnus vel hodie vocaris in Paradiſum. Vtere tu ſorte tua, & aquarum multarum diluuio, impetuque diſtractum à noſtro procul orbe Paradiſum ſequere. Nos enim delicijs omnibus, ac voluptatibus abdicatis, in lachrymas ibimus & querelas. Neſas quippe eſt voluptatibus indulgere, vbi lachrymis deplorandus omnibus eſt

Pſal.68. *Gen.3.* *Luc.23.* *Matt.27.* *Luc.23.* *Pſal.31.*

PARADISVS VOLVPTATIS EVERSVS.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

DIXI.

Imprimatur, ſi videbitur Reuerendiſs. Patri Magiſtro Sacri Palatij Apoſt.

Io.Bapt. Alterius Epiſc.Camer.Viceſg.

Imprimatur.

Fr. Hyacinthus Serronius Magiſter, & Socius Reuerendiſs. P.Fr.Michaelis Mazarini, Sacri Palatij Apoſtolici Magiſtri, Ord. Præd.